

TƠ ĐỒNG (Tâm Tưởng)

PHẦN I.- NGUYÊN TÁC

Mai không trên núi, đào không trên ngàn, quế không trên nương
Phong trần lấm lội xót hoa hương
Tìm người đồng tình dạ vấn vương
Buồn trông gió đông gửi bốn phương.

Lân ẩn trong nội, phượng ẩn trong ngàn, rồng ẩn trong ao
Lều tranh cỏ rậm vùi anh hào
Tìm người đồng chí dạ khát khao
Trông theo cánh bướm hỏi mây sao.

Cầm không có sắt, yên không có ương, cừu không có thư
Thu dài, xuân ngắn hận nắng mưa
Tìm người đồng tâm dạ tương tư
Ngóng theo tấm bóng nhắn tin tờ.

PHẦN II.- CHÚ GIẢI

A.- Giải Nghĩa Những Câu Chữ Khó:

Tơ đồng: Người xưa dùng tơ tằm làm giầy đàn, dùng gỗ cây ngô đồng làm đàn nên gọi tiếng đàn là tiếng tơ đồng (Thơ Nguyễn Du: “Cũng trong một tiếng tơ đồng...”).

Phong trần: Gió bụi, danh từ biểu tượng dùng để nói về thời ly loạn (Thơ Đoàn Thị Điểm “Thuở trời đất nổi cơn gió bụi...”)

Đồng tình: Những người cùng tình cảm, cảm xúc như nhau, ý nghĩa như nhau.

Gió đông: Gió thổi từ phương Đông lại.

Lân: Tên một con thú được kể là linh vật. Quan niệm xưa khi thấy lân xuất hiện là điềm lành báo sẽ có vị thánh nhân ra đời.

Phượng + rồng: Cũng là những con vật trong “tứ linh”: Long, ly, quy, phượng.

Đồng chí: Những người cùng mang một chí hướng lớn.

Sắt cầm: Tên hai loại đàn dùng để hòa tấu, tượng trưng cho hạnh phúc lứa đôi nên người ta thường nói cầm không có sắt là ý than phiền vì nỗi thiếu bạn hợp tác.

Uyên ương: Tên một loài chim, một trống một mái, luôn luôn sát cánh sống bên nhau, tình nghĩa vợ chồng khăng khít không rời. Người ta thường dùng từ uyên ương để nói lên điều hạnh phúc vợ chồng.

Cưu thư: Cũng là một đôi chim trống mái. Ở đây tác giả nói nổi lẻ đôi đơn chiếc để nêu lên nhu cầu khẩn thiết về tìm bạn tri âm, tri kỷ, đồng tâm đồng chí.

Đồng tâm: Bạn chung lòng chung dạ với nhau.

Tăm: Tăm cá, tìm cá dỗi tăm.

Bóng: Bóng chim, tìm chim dỗi bóng (Bóng chim tăm có biết đâu mà tìm.)

Tờ: Không phải là tờ giấy viết chữ. Chữ tờ ở đây là im lặng như tờ, không thấy gì động tĩnh.

B.- ĐAI Ý TỔNG QUÁT

Lời thơ nói lên một nỗi buồn cô đơn thắm thía; Ở giữa đám người chen chúc vì danh lợi, riêng mình cảm thấy trơ trọi, như đứng giữa nơi sa mạc hoang vu. Nào ai là người đồng tình, đồng chí; ai là kẻ đồng tâm? Lòng khát khao mong đợi mà bóng chim tăm cá vẫn bật như tờ!!!

C.- Ý NGHĨA CHI TIẾT

Tìm người đồng tình như tìm mai, nhưng mai không trên núi. Tìm đào, đào không trên ngàn; tìm quế, quế không trên nương. Chỉ thấy trời đất mịt mù trong cơn gió bụi. Sốt sa thay cho thân phận của kiếp hoa, sắc tươi hương mát còn đang lằm lội trong đám phong trần. Đành trông theo ngọn gió đông mà gửi nỗi buồn man mác ra khắp bốn phương trời xa thẳm.

Lòng khát khao tìm người đồng chí, thì lân còn ẩn trong nội, phượng còn ẩn trong ngàn; rồng còn ẩn trong ao. Ôi! những bậc anh hào còn mai danh ẩn tích trong đám lều tranh cỏ rậm, biết đâu mà tìm! Đành nhìn theo cánh buồm thấp thoáng ngoài khơi. Đành trông theo sao sáng, mây chiều mà thăm dò tin tức.

Tìm người đồng tâm mà đêm ngày khắc khoải trong tắc dạ tương tư. Đẳng đẳng thu dài xuân vắng, cửu nắng tuần mưa mà vẫn: cầm không có sắt, uyên không có ương, cưu không có thư, ngong ngóng trông vời bóng chim tăm cá. Nhẫn tin, tin vẫn lặng như tờ!

D.- BÌNH LUẬN

Tiếng tơ đồng do tác giả so giây nắn phím, đem tâm tình non nước dạo lên điệp khúc Bá Nha, nhờ ngọn gió đông gửi ra khắp nẻo phương trời góc bể để chờ xem có Chung Kỳ nào nghe ngóng? Nhưng mà ! Mây bay nước chảy! "Ai tri âm đó mặn mà với ai?"

Nào đâu kẻ đồng tâm? Nào đâu là người đồng chí? Trông sao buổi sáng
lòng thấy bấn khoăn – Nhìn lá mùa thu dạ càng khao khát.

“Khúc đâu Tư mã phụng cầu
Nghe ra như oán như sầu phải chăng?”